

Джумурат В. М.
аспірант,
Науковий керівник:
д.е.н., професор Пасєка С. Р.
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

ВПЛИВ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ НА ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ

Окупація українських територій російською федерацією в 2022 році мала серйозний негативний вплив на всю туристичну галузь України. Зокрема, це втрати значної частини туристичного потенціалу, економічні збитки та погіршення туристичної привабливості країни. Туристичний потенціал – це сукупність туристичних ресурсів і туристичних можливостей певної території, які органи державного управління використовують та можуть в перспективі використати для консолідації суспільства на державному, регіональному та місцевому рівнях. Туристичний потенціал є базовим фактором формування та розвитку туристичної галузі на території держави, а також одним із чинників консолідації суспільства [5, с. 1]. Військові дії призвели до значних втрат туристичного потенціалу.

Військові дії в на окупованих територіях України призвели до безпосереднього *знищення природних екосистем* через використання вогнепальної зброї, артилерії, вибухових пристроїв та інших засобів військової техніки. Наслідком є втрати біорізноманіття, знищення рідкісних видів тварин і рослин та втрати природних життєвих умов для них. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів моніторить ситуацію щодо наслідків війни для природно-заповідного фонду. Ситуація змінюється і називаються цифри, що від 30 % до понад 40 % природоохоронних територій України є тимчасово окупованими.

Військовий конфлікт спричинив *зміни в природних процесах*, зокрема, ерозію, засмічення річок та водних резервуарів, зміну гідрологічного режиму, спричинили зрушення балансу в екологічних процесах.

Окупація українських територій призвела до *втрати культурної спадщини*. Багато історичних та культурних пам'яток, які раніше були важливими туристичними атракціями, зараз перебувають під контролем окупантів, і відвідувачі не мають можливості насолоджуватися цим багатством. За даними Міністерство культури та інформаційної політики України, станом на квітень 2023 року повністю зруйновано 5 об'єктів, пошкоджено 9 об'єктів культурної спадщини, які мають вагоме значення для історико-архітектурної і культурної складових туристичного потенціалу [1]. На «Карті Руйнувань та Відновлення» зафіксовано близько 250 пошкоджених об'єктів культури та понад 200 релігійних об'єктів, однак статистика не фіксує ступінь руйнувань та можливості їхнього відновлення [2].

Окупація територій також призвела до значного зменшення туристичних потоків в Україну. Багато популярних туристичних об'єктів, які раніше приваблювали велику кількість туристів, потрапили під контроль окупантів. Це призвело до зупинки або значного зменшення туристичної активності на цих територіях.

Втрата туристичних об'єктів, інфраструктури та послуг на окупованих територіях призвела до серйозних економічних втрат. Галузь туризму є важливим джерелом доходу для багатьох регіонів України, але окупація призвела до значного зменшення прибутків, втрати робочих місць та збільшення соціальної напруги.

Війна та окупація українських територій негативно позначилася на міжнародному туристичному іміджі України. Це створило негативні уявлення про стабільність та безпеку в Україні загалом, та у туристичній галузі зокрема.

Військові дії в Україні призвели до зменшення інвестицій в туристичну галузь. Іноземні інвестори втратили довіру до стабільності та безпеки інвестицій в Україні. Відсутність інвестицій у розвиток туризму призводить до затримки розвитку і модернізації галузі, що додатково погіршує її стан.

Окупація територій має негативний вплив на соціальний стан місцевого населення. Втрати робочих місць у туристичній галузі та погіршення економічної ситуації призводить до зростання безробіття та еміграції. Це має серйозний соціальний вплив на громадський розвиток і якість життя людей. Статистичні дані щодо кількості тимчасово переміщених громадян України за кордоном, які акумулюються з офіційних джерел країн-членів ООН на порталі відкритих даних цієї міжнародної організації, вказують про фіксацію на території Європи 8207977 біженців з України станом на 9 травня 2023 року [3]. Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України на сайті повідомляє, що в Україні офіційно зареєстровано 4867106 внутрішньо переміщених осіб [4].

Втрати, які зазнала туристична галузь під час ведення бойових дій на територіях, які пізніше були звільнені, стосуються як історико-культурних об'єктів, природно-заповідних територій, так і людських ресурсів, які забезпечували функціонування та розвиток таких об'єктів.

Загальна мета відновлення та збереження туристичного потенціалу на деокупованих територіях полягає в створенні стабільного та привабливого туристичного середовища, яке зможе залучати як внутрішні, так і зарубіжні туристичні потоки. Це сприятиме економічному зростанню, збільшенню робочих місць, розвитку малих і середніх підприємств та покращенню якості життя місцевого населення. Для цього необхідна спільна дія між урядом, місцевими органами влади, бізнесом, громадськими організаціями та населенням. Лише шляхом партнерства та співпраці можна досягти значних результатів.

Підтримка та сприяння розвитку туристичної галузі на деокупованих територіях - це важливий шлях до покращення життя місцевого населення та відновлення туристичного іміджу України.

Список використаних джерел:

1. Захистіть українську культуру, збережіть світову спадщину: Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://restore.mkip.gov.ua/objects>
2. Карта Відновлення. URL: <https://reukraine.shtab.net/about> (дата звернення: 10.05.2023).
3. Портал відкритих даних. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine> (дата звернення: 10.05.2023).
4. Офіційний сайт Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. URL: <https://minre.gov.ua> (дата звернення: 10.05.2023).
5. Кривенкова Р. Ю., Поняття та сутність туристичного потенціалу: державно-управлінський аспект. http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/9_2019/72.pdf

Дробиш Л.В.,
кандидат економічних наук, доцент
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
м. Полтава, Україна

ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Туризм є тією унікальною галуззю економіки, завдяки якій зміцнюється економічний потенціал будь-якої країни. Тому розвиток туристичного бізнесу в Україні має стати визначальним у формуванні національного бюджету та економічного зростання і одним із пріоритетних завдань вітчизняної економіки. Однак з початку повномасштабної війни частина туристичних компаній закрилась, інші переорієнтували свою діяльність на волонтерство (евакуація біженців, організація закупівлі гуманітарної допомоги з-за кордону). Відновлення основної діяльності туристичних компаній упродовж тривалого часу було неможливим. Тому дослідження питань розвитку туризму у сучасних умовах набуло особливої актуальності і перебуває у колі уваги як науковців, так і практиків. Зокрема, стан розвитку туризму в Україні та його розвиток у післявоєнний період досліджували у своїх наукових працях Н. В. Барвінок [1], Н. Г. Тараненко [2], Н. О. Щербакова [3] та ін. Значущість даної проблеми актуалізується в умовах підвищення конкурентоспроможності суб'єктів туристичного бізнесу України на зовнішньому та внутрішньому ринках туристичних послуг. Саме це зумовило вибір та актуальність теми дослідження.

Мета дослідження полягає у визначенні реального стану та пріоритетів розвитку туристичної галузі України в післявоєнний період.